

**Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 83 hallituksen esityksen johdosta luottoverolaiksi sekä laiksi leimaverolain muuttamisesta**

**Hallituksen esitys**

Eduskunta on 17 päivänä lokakuuta 1989 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 186 luottoverolaiksi sekä laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Valiokunta on käsitellyt tämän esityksen yhteydessä eduskunnan valiokuntaan 5 päivänä toukokuuta 1987 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Hämäläisen ym. lakialoitteen n:o 24/1987 vp. laiksi leimaverolain 55 §:n muuttamisesta. Valiokunta on käsitellyt myös eduskunnan valiokuntaan 18 päivänä maaliskuuta 1988 lähettämän ed. Koistisen ym. lakialoitteen n:o 18/1988 vp. laiksi leimaverolain 55 §:n muuttamisesta, 8 päivänä huhtikuuta 1988 lähettämän ed. Juhantalon ym. lakialoitteen n:o 30/1988 vp. laiksi leimaverolain 32 ja 55 §:n muuttamisesta sekä 7 päivänä lokakuuta 1988 lähettämän ed. Seppäsen ym. lakialoitteen n:o 83/1988 vp. laiksi leimaverolain muuttamisesta. Niin ikään valiokunta on käsitellyt eduskunnan valiokuntaan 19 päivänä toukokuuta 1989 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Seppäsen ym. lakialoitteen n:o 45 laiksi ulkomaille tehtäville sijoituksille määrättävästä erityisleimaverosta ja 2 päivänä kesäkuuta 1989 lähettämän ed. Gustafssonin ym. lakialoitteen n:o 48 laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Valiokunta on tässä yhteydessä käsitellyt myös eduskunnan valiokuntaan 3 päivänä toukokuuta 1988 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämät ed. Almgrenin ym. toivomusaloitteen n:o 47/1988 leimaveron poistamisesta rahalaitosten velkakirjoista ensiasuntoa hankkivien avioparien osalta ja ed. Koistisen ym. toivomusaloitteen n:o 80/1988 vp. leimaveron poistamisesta ensiasunnon hankkijoilta. Valiokunta on käsitellyt myös eduskunnan valiokuntaan 19 päivänä toukokuuta 1989 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämät ed. Kankaanniemen toivomusaloitteen n:o 53 velkakirjoista ja asuntokaupoista perittävistä leimaveroista sekä ed. Tainan ym. toivomusaloitteen n:o 91 leimaveron poistamisesta ensiasunnon ostajilta.

Leimaverolaki on vuodelta 1943 ja saamistodisteita koskevilta osiltaan se on lähes samansäiltöinen kuin vuoden 1921 leimaverolaki. Kuluvalle vuosikymmenellä rahoitusmarkkinat ovat vapautuneet ja muuttuneet nopeasti. Merkittävä osa luotonannosta on jäänyt leimaverotuksen ulkopuolelle, mikä on asettanut eri luottomuodot keskenään erilaiseen asemaan. Saamistodisteiden leimaverotus kohdistuu nykyisin pääosin vain perinteiseen kotimaiseen pankkiluototukseen, kun taas esimerkiksi ulkomailta otetun luoton verovapaudesta on muodostunut leimaverojärjestelmään merkittävä aukko.

Hallitus ehdottaa, että leimaverotuksen osittaisuudistuksena otettaisiin käyttöön saamistodisteiden leimaverotusta täydentävänä ulkomalaiseen luotonottoon kohdistuva luottovero, josta säädettäisiin eri laki.

Hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen mukaan luottoveroa olisi suoritettava kaikesta ulkomaisesta luotonotosta. Luottoveroa olisi siten suoritettava sekä suorasta ulkomaisesta luotosta että suomalaisten luottolaitosten välittämästä ulkomaisesta luotosta. Luottoveroa olisi ehdotuksen mukaan suoritettava myös ulkomaille liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista.

Lakiehdotuksen mukaan olisivat velvollisia suorittamaan luottoveroa kirjanpitovelvolliset ja maatilatalouden harjoittajat sekä kunnat, seurakunnat ja muut julkisyhteisöt. Valtio ei olisi verovelvollinen lukuun ottamatta valtion liikelaitoksia.

Sellaiset luottolaitokset, joiden luotonanto kuuluu leimaverotuksen piiriin, eivät ehdotuksen mukaan olisi velvollisia suorittamaan luottoveroa omasta luotonotostaan. Siten luottovero ja leimaverotus eivät kertautuisi.

Menettelyllisesti luottoverotus olisi ehdotuksen mukaan itseverotusta. Luotonottaja suorittaisi kunkin kalenterikuukauden luotonoton perusteella oma-aloitteisesti veron sen läänin,

jossa luottoverovelvollisella on kotikunta, lääniverovirastolle viimeistään seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä.

Luottoveron suuruus olisi 0,5 prosenttia luottoveron laskentaperusteesta. Lakiehdotuksen 7 §:n mukaan veron laskentaperuste olisi luoton pääomamäärä. Luottosopimuksissa, joissa on sovittu luottorajasta, laskentaperusteena pidettäisiin kuitenkin luottorajan mukaista pääomamäärää. Sopimuksessa mainitun luottorajan korottamisen tai ylittämisen johdosta olisi suoritettava rajan ylittävältä määrältä laskettava luottovero. Luottorajan mukaan laskettava luottovero olisi kuitenkin suoritettava luottosopimusta tehtäessä suoritettavan veron lisäksi uudelleen aina kymmenen vuoden kuluttua sopimuksen tekemisestä sopimuksen voimassaolon jatkuessa.

Saamistodisteiden leimaverotuksen perussäännös on leimaverolain 47 §:n 1 momentissa. Enintään yhdeksän kuukauden ajaksi tehdystä lainasopimuksesta maksetaan 1,6 prosenttia vuodessa ja yli yhdeksän kuukauden ajaksi tehdystä lainasopimuksesta 1,6 prosenttia lainan pääomasta. Vekseleistä suoritetaan niiden pääomamäärän mukaan leimaveroa samaan tapaan kuin saamistodisteista. Hallitus ehdottaa, että leimaveroprosenttia alennettaisiin 0,1 prosentilla eli 1,6 prosentista 1,5 prosenttiin.

Luottoverolakiehdotus sisältää periaatteessa kaikki luottoveroa koskevat säännökset. Lakiehdotuksen 2 §:ään sisältyvät verovelvollisuutta koskevat säännökset ja 3 §:ään verovapaita yhteisöjä koskevat säännökset. Niin ikään lakiehdotukseen sisältyvät veronalaista luotonottoa (5 §), veronalaisuutta koskevia poikkeuksia (6 §), ennakotietomenettelyä (12 §), veron maksuunpanoa (16 §), muutoksenhakua (22 §), verosta vapauttamista ja veron suorittamisen lykkäystä (25 §) sekä eräitä muita tarpeellisia veroon liittyviä seikkoja koskevat säännösehdoitukset.

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä helmikuuta 1990. Luottoverolakiehdotuksen 7 §:n 2 momentin mukaan luottoveroa olisi edellä selostetulla tavalla maksettava uudestaan joka kymmenes vuosi, jos laskentaperusteena on sopimuksenmukainen luottoraja. Lain tullessa voimaan olisi kuitenkin lakiehdotuksen 32 §:n säännöksen mukaan luottoveroa maksettava ensimmäisen kerran kolmen vuoden kuluttua, koska sopimuksesta ei aikaisemmin ole suoritettu veroa.

## Käsitellyt aloitteet

Lakialoitteisiin n:o 24/1987 vp., 18/1 vp., 30/1988 vp., 83/1988 vp. ja 48 sisältyvien lakiehdotusten mukaan omistusasunnon hankintaan liittyvää siirtoleimaveroa joko lievennettäisiin nykyisestä tai se ensiasunnon osalta poistettaisiin kokonaan. Lakialoitteisiin n:o 83/1988 vp., 45 ja 48 sisältyvien lakiehdotusten mukaan leimaverotuksen pohjaa lavennettaisiin osin siten kuin käsiteltävänä olevassa lakiehdotuksessa ehdotetaan ja osin myös tätä laavammin.

Toivomusaloitteessa n:o 47/1988 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin leimaveron poistamiseksi rahalaitosten velkakirjoista, kun asunnon ostajana on ensiasuntoa hankkiva aviopari.

Toivomusaloitteessa n:o 80/1988 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireesti toimenpiteisiin leimaveron poistamiseksi ensiasunnon hakijoilta.

Toivomusaloitteessa n:o 53 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimenpiteisiin velkakirjojen ja asuntokauppavelkakirjojen leimaverotuksen epäkohtien korjaamiseksi.

Toivomusaloitteessa n:o 91 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus valtion vuoden 1990 tulo- ja menoarvioesitystä valmistellessaan ryhtyisi toimenpiteisiin leimaveron poistamiseksi kokonaan ensiasunnon ostajilta.

## Valiokunnan kannanotot

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset tarkoituksenmukaisiksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä.

Luottoverolakiehdotusta laadittaessa on pidetty lähtökohtana sitä, ettei samasta luotosta perittäisi sekä luottoveroa että leimaveroa. Tämän varmistamiseksi valiokunta on lisännyt luottoverolakiehdotuksen 5 §:n uudeksi 3 momentiksi tätä koskevan säännöksen. Lisäksi valiokunta on tehnyt lakiehdotuksen 21 §:ään

ja 32 §:n 2 momenttiin sanonnalliset täsmennykset.

Luottoverolain 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan välittömästi hyödykkeiden kauppaan liittyvästä toimitusluotosta ei olisi suoritettava luottoveroa. Jotta toimitusluottoa pidettäisiin verovapaana, olisi valiokunnan käsityksen mukaan edellytettävä lisäksi, että luotonantajana on tavarán myyjä.

Laissa tarkoitettuna luotonottona ei valiokunnan mielestä pidettäisi tapauksia, joissa luottosopimuksessa sovitaan takaustyyppisestä valmiusluotosta, jota ei ole tarkoitukseen nostaa. Ulkomaisena luotonottona ei siten pidettäisi luottosopimusta, jonka suomalainen emoyhtiö on tehnyt joko siitä syystä, että sen ulkomaisen tytäryhtiön rahoittaja vaatii emoyhtiön takausta tytäryhtiön ottaman luoton vakuudeksi, tai siitä syystä, että tytäryhtiö saa rahoittajaltaan edullisemman luoton, jos luoton vakuutena on emoyhtiön valmiusluottosopimus.

Lain 7 §:n 2 momentin mukaisena luottosopimuksena, jossa laskentaperusteena pidetään luottorajan mukaista pääomamäärää, pidettäisiin myös sellaista luottosopimusta, jossa luotonantaja ei ole sitoutunut kaikissa olosuhteissa siihen, että luotto on todella käytettävissä. Jos tällainen luotto ei luotonantajasta johtuvasta syystä sitten olekaan luotonottajan käytettävissä, luottovero voitaisiin katsoa aiheettomasti suoritetuksi ja saada 21 §:n mukaisesti takaisin.

Käsittelemiensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

*että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän 2. lakiehdotuksen muuttamattomana ja 1. lakiehdotuksen näin kuuluvana:*

## 1.

## Luottoverolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

### 1—4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

### 5 §

#### *Veronalainen luotonotto*

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

*Luottoveroa ei ole suoritettava luotosta, jos-ta on suoritettava leimaveroa.*

### 6—20 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

### 21 §

#### *Aiheettomasti tai liikaa suoritettu vero*

Jos luottoveroa on suoritettu oma-aloitteisesti ilman viranomaisen maksuunpanotointa

erehdyksessä *tai muutoin* aiheettomasti tai liikaa, on asianomaisella oikeus hakemuksesta saada lääninverovirastolta luottovero tai liikaa suoritettu veromäärä takaisin.

### 22—31 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

### 32 §

#### *Voimaantulo*

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Niissä 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, joissa sopimus on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, *suoritetaan luottovero ensimmäisen kerran kolmantena vuotena* tämän lain voimaantulosta.

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

*että lakialoitteisiin n:ot 24/1987 vp., 18/1988 vp., 30/1988 vp., 83/1988 vp., 45 ja 48 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.*

Vielä valiokunta ehdottaa,

*että toivomusaloitteet n:ot 47/1988 vp., 80/1988 vp., 53 ja 91 hylättäisiin.*

Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 1989

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mäki-Hakola, jäsenet E. Aho, Ajo, Hämäläinen, Lahti-Nuuttila, Malm, Mattila, Rusanen (osit-

tain), Sasi, Savolainen, Tenhiälä, Viljanen ja Vähäkangas sekä varajäsenet Paakkinen, Pekkarinen, Peltari (osittain), T. Roos, Seppänen, Siitonen, Tiuri (osittain) ja Valli.

## Vastalauseita

### I

Valiokunnan olisi mielestämme pitänyt hyväksyä tämän esityksen yhteydessä eduskunnan valiokuntaan 5 päivänä toukokuuta 1987 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämä ed. Hämäläisen ym. lakialoite n:o 24/1987 vp. laiksi leimaverolain 55 §:n muuttamisesta, 7 päivänä lokakuuta 1988 lähettämä ed. Seppäsen ym. lakialoite n:o 83 laiksi leimaverolain muuttami-

sesta, 19 päivänä toukokuuta 1989 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämä ed. Seppäsen ym. lakialoite n:o 45 laiksi ulkomaille tehtäville sijoituksille määrättävästä erityisleimaverosta ja 2 päivänä kesäkuuta 1989 lähettämä ed. Gustafssonin ym. lakialoite n:o 48 laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 1989

**Esko Seppänen**

**Juhani Vähäkangas**

### II

#### Luottoverolaki

Hallituksen esitys luottoveroksi merkitsee sitä, että ulkomaisesta luotosta peritään 0,5 %:n luottoveroa riippumatta luoton kestoajasta. Lakiin ei siten ehdoteta leimaverolain mukaisia lievennyssäännöksiä lyhytaikaisille luotoille. Niinpä lyhytaikaisten valuuttaluottojen luotto-

vero voi vuositasona nousta jopa 6 %:n suuruiseksi.

Säännös on ulkomaankauppamme tarpeita ajatellen huono. Se asettaa käytännössä erilaiseen asemaan erilaiset yritykset, erityisesti vientiyritykset.

Kärjistyneimmäksi tilanne muodostuu niiden yritysten kohdalla, joiden on suojauduttava

valuuttariskeiltä rahoittamalla saatavansa laskutusvaluutoissaan siksi kunnes maksut tulevat. Jos tällaisten valuuttaluottojen keskipituus on 1 kk, seurauksena on viennin rahoituksen ja valuuttariskiltä suojautumisen seurauksena 6 %:n vuotuinen luottovero.

Etenkin suuremmat vientiyritykset siirtävät aikaisemmin Suomen kautta hoitamansa rahoituksen ulkomaille välttämällä näin luottoveron tai sen kertaantumisen. Limiittisopimuksilla osa yrityksistä pystyy välttämään luottoveron kertaantumisen moninkertaisesti 0,5 %:a suuremmaksi. Kaikille vientiyrityksille ei limiittisopimusten tekeminen ole kuitenkaan mahdollista.

Keskustan eduskuntaryhmä esittääkin, että luottoverolakiesityksen 9 §:n ensimmäinen momentti korjattaisiin seuraavasti: ”Luottovero on 0,5 prosenttia laskentaperusteesta. Luottoveron määrä on enintään 9 kuukauden ajaksi otetusta luotosta 0,5 prosenttia vuodessa laskentaperusteesta.”

### Leimaverolaki

Oman ensiasunnon hankkimisen helpottaminen on yleisesti todettu tärkeäksi asuntopoliit-

tiseksi toimenpiteeksi. Leimaveron poistaminen ensiasunnonhankkijoilta on yksi perusteltu toimenpide sanotun tavoitteen saavuttamiseksi.

Erilaisen omistusasunnon hankkijat ovat myös keskenään kovasti eriarvoisessa asemassa leimaveron velvoitteiden suhteen. Omakotiasunnonhankkijoiden leimaveron on 4—6 %, lähes poikkeuksetta 6 %, kun muissa tapauksissa veron määräksi ehdotetaan 1,5 %. Omakotiasuntoa ei mielestämme tule rinnastaa mihin tahansa kiinteistökauppaan, vaan se on nähtävä välttämättömyyshyödykkeenä aivan samalla tavalla kuin osakeasuntokin.

Välttämätöntä mielestämme olisi, että myös omakotiasuntokaupan leimaveron lasketaan asunto-osakkeen ostajalle säädetyn leimaveron eli 1,5 %:n veron suuruiseksi.

Ehdotammekin, että leimaverolain sanotunlaisten parannusten aikaansaamiseksi hyväksyttäisiin vuoden 1988 valtiopäivillä tehdyt lakialoitteet n:o 18 ja 30.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että valiokunnan mietintöön sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin näin kuuluvina:*

## 1.

### Luottoverolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

#### 1—8 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

#### 9 §

Luottovero on 0,5 prosenttia laskentaperusteesta. *Luottoveron määrä on enintään 9 kuu-*

*kauden ajaksi otetusta luotosta 0,5 prosenttia vuodessa laskentaperusteesta.*

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

#### 10—32 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

## 2.

**Laki****leimaverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain 14 §:n Vekseliä koskeva nimike, 45 §:n 1 momentti ja 47 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 14 §:n Vekseliä koskeva nimike 45 §:n 1 momentti 28 päivänä joulukuuta 1984 annetussa laissa (979/84) ja 47 §:n 1 momentti 11 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa (976/87), sekä lisätään 30 päivänä joulukuuta 1970 annetulla lailla (854/70) kumotun 32 §:n tilalle uusi 32 § ja 55 §:ään, sellaisena kuin se on 19 päivänä joulukuuta 1986 annetussa laissa (963/86), uusi 2 momentti seuraavasti:*

**14 §**

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

**32 §**

*Poiketen siitä, mitä 16 §:ssä on säädetty, perheen ensiasunto on leimaverosta vapaa. Muusta perheen asuntona kuin ensiasuntona käytetystä kiinteistöstä määrätään leimavero jäljempänä 55 §:n 1 momentissa säädettyllä tavalla.*

**45 ja 47 §**

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

**55 §**

— — — — —  
*Ensimmäisen omistusasunnon ostaja on vapaa 1 momentin mukaisesta leimaverosta.*

**Voimaantulosäännös**

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 1989

**Mauri Pekkarinen**  
**Kalevi Mattila**

**Esko Aho**  
**Hannu Tenhiälä**